dico vobis qui credit in me hꝫ vitã
eternam. Ego ſum panis vite. pr̄es
veſtri mãducauerũt mãna i deſerto
et mortui ſũt. hic eſt panis de celo de
ſcendẽs. vt ſi quis ex ipſo manduca
uerit non moriat̃. Ego ſum panis vi
uus qui de celo deſcẽdi. ſi quis mãdu
cauerit ex hoc pane viuet in eternũ.
Et panis quẽ ego dabo caro mea eſt
pro mũdi vita.

Poſtilla.

Nemo poteſt venire ad me. Jo.
vi. Hiſtoria huiꝰ euãgelij facta
eſt Anno xp̄i. xxxij. xviij. kal̃. may.
feria. iij. luna. xxiiij. indicione. v. Jn
inicium illiꝰ euãgelij ſcribit ſcũs Jo.
in eodem ca. ꝙ iudei murmurauerũt
de illo verbo ꝙ xp̄s dixit. Ego ſum pa
nis viuꝰ qui de celo deſcendi. ⁊ dice
bãt. Nõne hic eſt iheſus filius ioſeph
cuiꝰ nos nouimꝰ patrem ⁊ matrem
et ꝓpter hoc ergo dicit hic. qꝛ de celo
deſcẽdi. Reſpõdit ergo iheſus ⁊ dix
it eis. Nolite murmurare inuicẽ. Ne
mo poteſt venire ad me. Tho. p fidẽ
credẽdo ⁊ amãdo. niſi pater meꝰ tra
xerit eum. i. adiuuet eum per grãm
ſuam. Notandum eſt ergo ſm Tho.
ꝙ pater oẽs trahit. quia omnibꝰ of
fert grãm. nõ tamẽ omnes trahunt̃
vel veniũt ad xp̄m qꝛ ⁊ ſi omnibꝰ of
ferat̃ grã. nõ tamẽ eam omnes acci
piunt. Et ego reſuſcitabo eum in no
uiſſimo die. Ly. qꝛ non eſt anima ad
plenum beata donec fuerit corpi re
unita. ſcriptum eſt in ꝓphetis. Erũt
omnes docibiles dei. Tho. i. capaces
diuine doctrine. Omnis qui audiuit
a patre. ſcꝫ diuinas inſpirationes p
cipiẽdo. ⁊ dicit. eas ſequẽdo. venit
ad me. p fidem formatam in pn̄ti ⁊ p
gl̃am in futura. nõ qꝛ patrem vidit
quiſq̃ꝫ niſi is qui eſt a deo. ſcꝫ filius q̃
naturaliter ꝓcedit a pr̄e. Amẽ amẽ
dico vobis. qui credit in me habet
vitam eternam Tho. i. meipſum qui
ſum vita eterna. Ego ſum panis vite
qꝛ ille eſt verꝰ panis qui poteſt p̄ſer
uare a morte ⁊ dare vitam eternam
talis panis ẽ xp̄s. Patres veſtri mã
ducauerũt mãna in deſerto ⁊ mortui
ſunt. per. xl. annos. vt habet̃ Exo.
xvi. Deu. viij. ⁊ mortui ſũt. omnes
corpali morte. hic eſt panis d̃ celo de
ſcendẽs. per incarnationem quem p̄
figurabat mãna. vt ſi q̃s ex ipſo mã
ducauerit. ſcꝫ digne. non morietur.
Tho. in pn̄ti per culpam ⁊ in futuro
per eternam penam. ego ſum panis
viuꝰ. i. viuificãs comedẽtem. qui de
celo deſcẽdi. vt eſſem panis hominũ
qui eram panis angelorum. Si quis
mãducauerit ex hoc pane viuit in et̃
num. Quia iſte panis in mãducantẽ
non cõuertit̃. ſed eum in ſe cõuertit.
ſm qđ dictũ eſt btõ auguſtino. Nec
tu me mutabis in te ſicut cibum car
nis tue. ſed tu mutaberis i me. ⁊ pa
nis quem ego dabo caro mea eſt. ip
ſa enim caro xp̄i ⁊ ipſe totus xp̄s ibi
veraciter cõtinetur ſcđm deitatẽ cor
pus ⁊ animam

In octaua Penthecoſtes Euãgeli
um ſm Joh. iij.

In illo tempore. Erat homo ex phari
ſeis Nicodemꝰ nomine: princeps iude
orum. hic venit ad iheſum nocte ⁊ dt
ei. Rabi. Scimꝰ qꝛ a deo veniſti magi
ſter. Nemo enim poteſt hec ſigna fa
cere que tu facis niſi deus fuerit cum
illo. Rñdit iheſus ⁊ dixit ei. Amen
amen dico tibi. Niſi quis renatꝰ fue
rit denuo nõ poteſt videre regnũ dei
Dicit ad eum. Necodemus. Quomo
do poteſt homo naſci cum ſit ſenex.
Nunquid poteſt in ventrem matris
ſue iterato introire ⁊ renaſci. Reſpõ
dit iheſus: amen amen dico tibi. Ni
ſi quis renatꝰ fuerit ex aqua ⁊ ſpiri
tu ſancto: non poteſt introire in reg
num dei. Quod natum eſt ex carne

caro eſt. ⁊ qđ natum eſt ex ſpū: ſpi
ritꝰ eſt Nõ mireris: qꝛ dixi tibi: opoꝛ
tet vos naſci denuo. Spūs vbi vult
ſpirat ⁊ vocem eius audis: ſ3 neſcis
vnde veniat: aut quo vadat. Sic eſt
omnis qui natꝰ eſt ex ſpū Reſpõdit
Nicodemꝰ ⁊ dixit ei. Quõ poſſūt hec
fieri. Reſpõdit iheſus ⁊ dixit ei. Tu
es magiſter in iſrahel ⁊ hec ignoꝛas
Amẽ amen dico tibi. qꝛ qđ ſcimus lo
quimur: ⁊ qđ vidimꝰ teſtamur: ⁊ te
ſtimonium noſtrum nõ accipitis. Si
terrena dixi vobꝫ ⁊ nõ creditis: quõ
ſi dixero vobꝫ celeſtia credetis. Et ne
mo aſcẽdit in celum niſi qui dſcẽdit
de celo: filiꝰ hominis qui eſt in celis.
Et ſicut moyſes exaltauit ſerpentem
in deſerto ita exaltari opoꝛtet filium
hominis. vt omnis qui credit in ipſū
non pereat: ſed habeat vitã eternã.

Poſtilla

Erat homo ex phariſeis Nicode
mus nomine. Joh. iij. Hiſtoꝛia
hꝰ euãgelij facta ẽ Anno xpi. xxxi.
xvi. kal. maij. feria. iiij. īdictiõe. iiij
luna. v. Ante inicium illiꝰ euangelij
ſcribit ſanctꝰ Johãnes in p̄cedẽti ca.
Cum iheſus eſſet iheroſolimis ī paſca
in die feſto multi crediderūt in nomi
ne eius. videntes ſigna eius que facie
bat. Tūc poſtmodum ſequitꝰ euãge
lium hodiernum. Erat homo ex pha
riſeis Iſte enim fuit vnꝰ illoꝛum de
quibꝰ Joh. ij. dr. ꝙ multi crediderūt
in iheſum videntes ſigna q̄ faciebat: ſ3
ꝓpter iudeos nõ ꝯfitebant. vt de ſina
goga non eijcerẽtur. ex phariſeis.
Tho. hec ſecta erat ꝓbabilioꝛ ⁊ hõꝛa
bilioꝛ inter omnes ſectas iudeoꝛum.
Nicodemꝰ nomine. Ipſe enim poſt
modum ſepe iuit ad xp̄m. vt habet
Joh. xix. p̄nceps iudeoꝛum. fuit eñ
magnus inter iudeos ⁊ honoꝛatus.
Hic venit ad iheſum nocte. timuit
enim venire in die ne incurreret in
dignationem iudeoꝛum qui iam con
ſpirauerunt. Johannis. nono. Vt ſi
quis eum confiteretur chriſtum ex
tra ſinagogam fieret. Et dixit ei Ra
bi. ſcimus quia a deo veniſti magi
ſter. Lyra. id eſt certum eſt mihi. ꝙ
tua doctrina eſt vera ⁊ a deo data.
et non humanitus conficta. Nemo
poteſt hec ſigna facere que tu facis.
niſi deus fuerit cum eo. Reſpondit
iheſus ⁊ dixit. Lyra. Hic ponitur cri
ſti reſponſio quia videbat Nicodemū
fideliter ⁊ veraciter querere doctri
nam quantum ad ſecreta fidei. Et iõ
incepit a primo ſacramento. ſcilicet
baptiſmi. qui eſt regeneratio ſpiritu
alis ⁊ per conſequens neceſſaria ad
ſalutem. Amen amen dico tibi. niſi
quis renatus fuerit denuo. id eſt ite
rum per generationem ſpiritualem
non poteſt videre regnum dei. Ly
ra. viſio enim dei non poteſt homini
bus competere niſi per gratiam. ⁊
ꝓpter hanc gratiam ꝯſequendam re
quiritur regeneratio ſpiritualis. p
quam homines ſunt filij dei. ⁊ p con
ſequẽs heredes vite celeſtis. dicit ad
eum nicodemꝰ. quomodo poteſt hõ
naſci cum ſit ſenex nūquid poteſt in
ventrem matris ſue iterato introire
et renaſci. quaſi diceret. non. quia
quantitas non permittit. Reſpondit
iheſus. amen amen dico tibi. niſi q̄s
renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpirituſan
cto. quaſi diceret. Tu de carnali ge
neratione intelligis que ego de ſpiri
tuali generatione dico. Niſi quis re
natus fuerit. ſpirituali generatione
que fit. ex aqua ⁊ ſpiritu. non po
teſt introire in regnum dei. Ex hoc
habemus ꝙ baptiſmus eſt quedam
ſpiritualis generatio. Et eſt primū
ſacramentum ⁊ ianua omnium ſa
cramentoꝛum ⁊ ſine eo nullus ſal
uatur. Quod natum eſt ex carne.

ſm virtutē carnalis generatiōis .ca
ro eſt.i. ꝯſtituit̃ in vita carnali tātū
.et qd̄ natū eſt ex ſpū ſpūs eſt.i.con
ſtituit̃ in vita ſpūali. non mireris .i.
nō debes admirari. q2 dixi tibi opor
tet vos naſci denuo. q2 nō loquor de
gn̄atione carnali de q̄ tu arguis .ſed
de ſpūali. Spūs vbi vult ſpirat. ſcʒ
dando grām cui vult. vt ad Ro. ix.
Cui vult miſeret̃ ⁊ quem vult indu
rat. ⁊ vocem eius audis .ſcʒ in p̄dica
tionibꝰ vtʒ Mat. x. Nō eni vos eſtis
qui loq̄mini. ſed ſpūs patris veſtri q̄
loquit̃ in vob̄. ⁊ neſcis vnde veniat ā
quo vadat. vn̄ Aug. dr̄ ꝙ illa verba
de ſpū ſcō intelligēda ſūt. q̄ in ꝓphe
tis ⁊ in ſcp̄turis ſacris loquit̃. ſed p̄n
cipium huiꝰ ſcripture ſcʒ ſpūs ſci ⁊
eius finis ſcʒ beatitudo celeſtis nobiſ
occultat̃ ⁊ ſola fide tenet̃. Sic ē oīs
qui natꝰ eſt ex ſpū. ſcʒ ſancto in vita
ſpūali ꝯſtituit̃. Reſpōdit nicodemꝰ
et dixit ei quō pn̄t hec fieri. Glo. in
hoc notat̃ diligentia in nicodemo. q2
nō ceſſauit q̄rere donec intelligeret
. Reſpondit iheſus ⁊ dixit ei. Tu es
magiſter in iſrl̄ ⁊ hec ignoras. Glo.
q. d. te iudei magnū doctorem repu
tāt. ⁊ tn̄ ignoras fidei inicia ⁊ viā ſa
lutis. Amen amē dico tibi. q2 qd̄ ſci
mus loq̄mur. ſcʒ ego ⁊ mei apoſtoli
. et qd̄ vidimꝰ teſtamur ⁊ teſtimoni
um noſtꝝ non accipitis .ſic ꝓbatum
et certum. Si terrena dixi vob̄. tho.
de generatiōe baptiſmi q̄ fit in aqua
et ſpū. ⁊ non creditis .quō ſi dixero
vobis celeſtia credetis .ſcʒ generatio
nem eternā filij dei a patre ⁊ filio cre
detis. Et nemo aſcendit in celū.i. ne
mo hʒ virtutē illuc aſcēdēdi ꝓpria po
teſtate. niſi qui deſcēdit de celo filiꝰ
hominis qui eſt in celo. p̄ pn̄tiam ⁊ i
mēſitatem diuinitatis .ergo quilibʒ
homo qui aſcēdit ⁊ ſaluat̃ aſcēdit p̄
xp̄m. Et ſicut moyſes exaltauit ſerpē
tem. Hic xp̄s agit de ſua paſſiōe a q̄
virtutē habet baptiſmus . ⁊ oīa alia
ſacramēta dicens : ſicut moyſes exal
tauit ſerpētem. vt legit̃ Nume. xxi.
ꝙ murmurātibꝰ iudeis cōtra deum ⁊
moyſē ⁊ dicētibꝰ Anima noſtra nau
ſeat ſuper cibo iſto leuiſſimo immiſit
dominꝰ ſerpētes ignitos qui eos int̃
ficiebāt. Clamante autem moyſe ad
dn̄m. iuſſit dominꝰ ſerpentē fieri ene
um ⁊ affigi in palo vt aſpiciētes in
eum percuſſi a ſerpentibꝰ ſanarent̃. hic
ſerpens fuit figura paſſionis xp̄i. q2
ſerpens eneꝰ affixꝰ in palo fuit xp̄s i
nocēs affixꝰ in patibulo crucis . ad cu
ius aſpectum. ſcʒ per fidem ⁊ amorē
ſanat̃ in nobis venenū peccati ⁊ igni
te cōcupiſcētie. Ita exaltari oportet
filium hominis . tho. Hic oſtēdit mo
dum ſue paſſionis . Voluit autē dn̄s
noſter iheſus xp̄s illo modo mori ſcʒ
exaltatꝰ in cruce vt ſicut terram pur
gauerat ſua cōuerſione. Ita purga
ret aerem ⁊ oīa celeſtia ſua paſſione
et vt terrena cū celeſtibꝰ pacificaret
Et ideo ſtetit q̄ſi mediꝰ inter celū ⁊
terram vtʒ per apl̄m dicentē. Pacifi
cās per ſanguinē crucis eiꝰ .ſiue que
ſūt in terris ſiue q̄ in celis ſūt. vt oīs
qui credit in ipſum. ſcʒ vera fide. nō
peat. morſu ſerpentū.i. demonū infe
ctiōe viciorꝝ ⁊ morte ſuppliciorꝝ . ſed
habeat vitā eternam. hic i ſpe ⁊ po
ſtea in re. Circa pn̄s euāgeliū vbi
dicit̃. Niſi q̄s renatꝰ fuerit. Notandū
ꝙ hug. de prato di. ꝙ deꝰ a p̄ncipio
mūdi vſq; modo cōtra pc̄tm̄ origina
le tollēdum remedia ordinauit. Nā
homo fecit morbū ⁊ deꝰ fecit remedi
um Primū remediū fuit ſacrificium
ꝓ adultis Et inde ē ꝙ ātiq̄ p̄res dō ſa
crificiū offerebāt. Si āt paruuli morie
bātur ante vſum liberi arbitrij. ſuf
ficiebat eis fides parentum vt ſicut a
parentibꝰ fuerat introductū peccatū

ita ꝑ eoſdem delerẽt · Si autẽ in pa
rẽtes puulorꝝ qui moriebant̃ nõ erãt
fideles · puuli nõ ſanabant̃ · ſm reme
dium fuit circũciſio tempore abrahe ·
qꝛ deus mandauit abrae vt ipſe ⁊ po
ſteri eius debebãt circumcidi Terciũ
remedium fuit baptiſmꝰ quem xp̄s
inſtituit qui nõ ſolum purgat pecca
tum originale ⁊ actuale: ſed etiã ape
rit celum qđ circumciſio non faciat ⁊
hoc facit in virtute paſſionis xp̄i ⁊ in
ſignum huius exiuit de latere xp̄i ſan
guis ⁊ aqua ·

In feſto corporis xp̄i Euangelium
ſm Joh · vi ·

In illo tempore · d · i · d · ſ · Et
turbis iudeorꝝ · Caro mea ve
re eſt cibꝰ: ⁊ ſanguis meus
vere eſt potꝰ Qui mãducat meã car
nem: ⁊ bibit meũ ſanguinem: in me
manet ⁊ ego i eo · Sicut miſit me vi
uẽs pater ⁊ ego viuo ꝓpter patrem
Et qui mãducat me ⁊ ipſe viuet ꝓp
ter me · Hic eſt panis qui de celo de
ſcendit · Nõ ſicut mãducauerũt p̄res
veſtri mãna in deſerto ⁊ mortui ſũt
Qui mãducat hũc panẽ viuet i eter
num.

Poſtilla

Caro mea vere eſt cibus · ⁊ ſan
guis ⁊c̃ · Jo · vi · Hiſtoria huiꝰ
euãgelij facta ẽ Anno xp̄i · xxxij · xviij
kal · maij · feria · iij · indictõe · v · luna
xxiij · Ante inicium illiꝰ euãgelij ſcri
bit ſanctꝰ Jo · in eodem ca · ꝙ xp̄s di
xit turbis iudeorꝝ Amen amẽ dico vo
bis niſi mãducaueritis carnẽ filij ho
minis ⁊ biberitis eius ſanguinem nõ
habebitis vitam in vob̃ Tũc poſtmo
dum ſequit̃ euãgelium hodiernum ·
· Caro mea vere eſt cibꝰ Hic xp̄s loq̃
tur de ſacramẽto eukariſtie · i quo ſa
cramẽto ↄtinet̃ vera caro xp̄i crucifi
xi in cruce · ⁊ ſanguis eius effuſus in
paſſione dicẽs · Caro mea vere eſt ci
bꝰ · ⁊ ſanguis meꝰ vere eſt potꝰ Ly ·
Caro enim xp̄i ⁊ ſanguis xp̄i reficiũt
animam q̄ immortalis eſt Cibꝰ autẽ
corporalis reficit tãtum corpꝰ · quod
eſt corruptibile Vnde aug̃ · Cum in ci
bo ⁊ potu homines id appetãt vt õni
no nõ eſuriãt neqꝫ ſitiãt hoc veracit̃
nõ p̄ſtat niſi iſte cibꝰ ⁊ potꝰ qui eos
a quibꝰ ſumit̃ immortales ⁊ incorru
ptibiles reddit · ⁊ facit ſocios ſancto
rum vbi pax erit ⁊ vnitas · qui mã
ducat meam carnem · ſpũali mandu
catione · ⁊ bibit meum ſanguinem ·
per dilectionem · in me manet ⁊ ego
in eo · Tho · In iam dictis verbis dat
xp̄s intelligere differẽtiã iſtius cibi
ad alios carnales cibos Alij enim cibi
cõuertũtur in mãducãtem Iſte cibꝰ
manducãtem in ſe cõuertit vt dictũ
eſt ſancto Aug̃ · Nõ tu me mutabis ĩ
te ſicut cibum carnis tue: ſed tu mu
taberis in me · Sicut miſit me viuẽs
pater · Tho · i · hominem facit · ſic ego
viuo ꝓpter patrem · referẽdo totam
vitam meam ad ipſum · Et qui man
ducat me · ⁊ ipſe viuet ꝓpter me · qꝛ
vnimur deo per fidem ⁊ dilectionem
ꝑceptiõe ſacr̃mẽti · Hic ẽ panis q̄ de ce
lo deſcendit · i · de ſinu p̄ris Anſel · Vt
panẽ angelorꝝ mãducaret hõ · rex an
gelorꝝ factus ẽ hõ · Non ſicut mãduca
uerũt p̄res vr̃i mãna in deſerto ⁊ mor
tui ſũt Ly · Et idõ nõ fuit vere cibꝰ ce
leſtis: ſ3 tm̃ figura eiꝰ qꝛ vitã ſpũalẽ
nõ ↄferebat: ſ3 eandẽ dari i hoc ſacra
mẽto p̄figurabat Sicut enĩ mãna de
uotis ⁊ grãtis dabat oĩm ciborꝝ delecta
mentũ Malis autẽ erat inſipidũ · ſicut
dr̃ Nume · xxi · Aia nr̃a nauſeat ſup ci
bo iſto leuiſſimo · Sic eukariſtia dig
ne ſumẽtibꝰ eſt vite ſpũal̃ ſolaciũ · ⁊
indigne ſumẽtibꝰ iudiciũ · Qui man
ducat hũc panẽ Ly · digne · viuit i et̃
nũ Vnde aug̃ · Qui ex nobis vitã et̃
nam habẽ nõ poſſumꝰ · panẽ celi mã
ducare dẽmꝰ vt viuamꝰ · vñ Remi ·